

Yayın Geliş Tarihi: 12.10.2020
Yayına Kabul Tarihi: 26.10.2021
Online Yayın Tarihi: 31.12.2021
http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.809149

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 23, Sayı: 4, Yıl: 2021, Sayfa: 1617-1645
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

KONYA'DA HALKEVLERİNİN KAPATILMASI VE BİNALARININ KULLANILMASI İLE İLGİLİ KONYA BASININDA YER ALAN TARTIŞMALAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Gülsün KOÇER*
Mustafa ÖZCAN**

Öz

Konya Halkevi 19 Şubat 1932 tarihinde Türkiye'de açılan ilk on dört halkevinden biridir. Kuruluşundan itibaren eğitim, kültür, sanat faaliyetleri içinde olmuş ve Konya'ya okuma-yazma kurslarından tiyatroya ve konferanslara kadar pek çok hizmette bulunmuştur. Konya Halkevi, TBMM'de 8 Ağustos 1951 tarihinde kabul edilen ve 11 Ağustos 1951 tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5830 sayılı kanun ile Türkiye genelindeki bütün halkevi gibi kapatılarak malları hazineye devredilmiştir.

Bu süreç ülke genelinde olduğu gibi Konya'da da çeşitli tepkilere ve spekülasyonlara sebep olmuştur. Bazı aydınlar halkevlerinin faydalı hizmetleri üzerinde durmuş ve bu kuruma yapılan çeşitli suçlamaları cevaplamıştır. Ancak üzerinde en çok konuşulan konu halkevi binaları ve bu binalarda bulunan kitap, mobilya gibi eşyaların nasıl değerlendirileceği hakkında olmuştur.

Halkevlerinin kapatılması şüphesiz ki Türkiye tarihinin önemli olayları arasındadır. Çalışmanın amacı, 1932-51 tarihleri arasında Türkiye'nin kültür hayatında çok önemli bir rol oynamış halkevlerinin kapatılma kararı ve devamındaki süreçte yaşanan gelişmeleri ve tepkileri Konya ili örneğinde ortaya koymak ve Türkiye yakın tarihinin bu önemli değişimine ışık tutmaktır. Bu sayede halkevi ve Cumhuriyetin ilk yılları ile ilgili araştırma yapan bilim insanlarına katkıda bulunulacaktır. Çalışma hazırlanırken halkevlerinin kapanma sürecine girdiği ve tasfiye edildiği süreçte Konya'da yayımlanan gazeteler taranmış, halkevi ile ilgili haber ve yazılar tespit edilmiş, nitel araştırma yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Koçer, G., Özcan, M. (2021). Konya'da halkevlerinin kapatılması ve binalarının kullanılması ile ilgili konya basınında yer alan tartışmalar üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (4), 1617-1645.

* Prof. Dr. (Emekli), Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ORCID: 0000-0002-6350-2580, mustozcan1949@gmail.com.

* Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-2689-2599, gkocer@erbakan.edu.tr.

Anahtar Kelimeler: Konya Halkevleri, Konya Halkevi binaları, Konya İlçeleri Halkevleri, Halkevlerinin kapanması

A RESEARCH ON THE DISCUSSION PLACED IN KONYA PRESS ABOUT CLOSING THE COMMUNITY CENTER AND USE OF THE BUILDINGS IN KONYA

Abstract

Community Center in Konya, Turkey on February 19, 1932 opened one of the first fourteen community center. Since its establishment, it has been involved in education, culture and art activities and has provided many services to Konya from literacy courses to theater and conferences. Konya Community Center, on August 8, 1951 closing goods such as Parliament adopted on August 11, 1951 and the date of its publication in the Official Gazette enacted by Law No. 5830 of all community centers across Turkey have been transferred to the treasury.

This process caused various reactions and speculations in Konya as well as throughout the country. Some intellectuals emphasized the useful services of the community centers and answered various accusations made to this institution. However, the most talked about subject has been on the community center buildings and how to evaluate the items such as books and furniture in these buildings.

Closure of Community Centers is undoubtedly among the most important events in the history of Turkey. The purpose of the study is finding out the developments and reactions experienced after the closure of Community Centers which has played a very important role in Turkey's cultural life between 1932-1951. This will shed light on this important change in Turkey's recent history. In this way, contribution will be made to the scientists doing research on the Community Centers and the first years of the Turkish Republic. While the study was being prepared, the newspapers published in Konya during liquidation, when the community centers entered the process of closure and were liquidated, were scanned, the news and articles about the Community Center were determined and evaluated with qualitative research method.

Keywords: Konya Community Centers, Konya Community Center buildings, Konya Districts Community Centers, Community Centers Closing

GİRİŞ

Halkevleri, bir kültür kurumudur. 1932-1951 yılları arasında varlığını sürdürmüştür. Cumhuriyetin ilânından sonra kurulan en önemli birkaç kurumdan birisidir. Kuruluşu ve kaldırılışı arasında birçok faaliyetler yapmış, son zamanlara doğru da birçok eleştiriler almıştır (Nayır, 1963, 2). Henüz yeterince demokratik deneyimin kazanılmadığı ve uzlaşma kültürünün gelişmediği bir dönemde kapatılmıştır.

Turhan Erdem ve İ. Selçuk Erez'in verdiği bilgiye göre Halkevleri 19 Şubat 1932 tarihinde on dört vilâyette kurulmuştur. Bu on dört şehir içinde Konya da

vardır. Halkevleri artan bir hızla yaygınlaşmış ve kapatıldığı tarihe kadar sayıları 478 Halkevi ve 4322 Halkodasına ulaşmıştır (Tarhan ve Erez, 1963a, 6).

Halkevleri, Türk Ocakları’nın yerine kurulmuştur. 10 Nisan 1931’de toplanan Türk Ocakları, “bütün hak ve vecibelerini” Cumhuriyet Halk Fırkasına devretmiştir. Emre Kongar, Halkevlerinin kuruluşunda, Türk Ocakları’nın Cumhuriyet Türkiye’sine ayak uyduramamış olmasının etkisi bulunduğu inanmaktadır (Kongar, 1981, 363). Halkevlerinin çalışma sahaları, üyelik şartları bir talimatname ile düzenlenmiştir (Halkevleri İdare ve Teşkilat Nizamnamesi, 1940, 3-6).

Halkevleri başlangıçta büyük bir heyecanla karşılanmıştır. Daha açılmasına iki gün varken Ankara Halkevi’ne 700’den fazla insanın üye yapıldığı görülmüştür (Halkevi, 1932a, 1). Konya Halkevi’nin kurulması da şehirde büyük bir ilgi uyandırmıştır. Kayıtların günde sadece iki saatle (15:00-17:00) sınırlandırılmış olmasına rağmen, Halkevine, 22 Şubat 1932 Pazartesi günü akşamına kadar 141 vatandaşın üye olduğu tespit edilmiştir (Halkevi, 1932b, 1). 3 Mart 1932 Perşembe gününe kadar üye sayısı bini geçmiştir (Halkevi: Mukayyet Azanın Adedi Bini Buldu, 1932, 2). Komitelerin seçimi fırka binasında yapılmıştır. Halkevi Reisi de *Babalık* gazetesi başyazarı Nahit Cemal’dir. (Nahit Cemal Bey, 1932, 1).

Yine bu Mart ayı içinde Cumhuriyet Halk Fırkası ile Halkevi arasında bir mekân değişikliği yapılmıştır. Cumhuriyet Halk Fırkası Vilâyet İdare Heyeti, Valilik civarındaki Halkevine nakledilmiş, Halkevi ise Vilâyet İdare Heyeti’nin çıktığı Alâeddin tepesindeki binaya geçmiştir (Fırka, 1932, 1). Bir gün sonra da Halkevi mensupları, burada bir toplantı yapmışlardır. Bu, Konya Halkevine uzun süre hizmet edecek olan bu binadaki ilk toplantıdır (Davet: Halkevinden, 1932, 1).

Bir yerde Halkevi açılmasının esas şartları şunlardır: “ En az üç şube teşkiline yetecek üye bulunmak (Diğer şubeler üye buldukça ileride açılabilir.) En az iki yüz kişiyi toplayabilecek bir salonla, bir kütüphane ve bir iki çalışma odasından mürekkep ve açık hava jimnastiği yapılmaya müsait avluyu havi bir bina bulmak ve bunu kullanışlı ve tasarruflu şekilde döşemek” (Halkevlerinin Çalışmalarında Genel Esaslar, 1946, 3). Kuruluşunu tamamlamış ve dokuz kolda faaliyet gösteren bir Halkevi için bu mekânların yeterli olmayacağı açıktır. Bu yüzden Halkevleri zaman içinde kapalı ve açık mekânlar bakımından genişlemek ihtiyacını duymuşlardır.

Halkevleri kurulurken dikkati çeken bir husus da şudur: Halkevi binaları, Parti Yönetim Kurulu tarafından bulunur, düzenlenir ve döşenir; binaların çalışma kolları için yeterli değilse, başka binalardan yararlanmaları mümkündür. Bu maddeler, Halkevleri Teşkilat, İdare ve Mesai Talimatnamesinde yer almıştır (Karadağ, 1998,74-75).

Yine Halkevleri ilk açıldığı zaman genellikle Türk Ocaklarından kalan binalara yerleşmişlerdir. Bu imkânı bulamayanlar ise ya parti binaları ya da kira ile sağlanan binalarda çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Karadağ’ın dediği gibi, daha

sonraki yıllarda parti; çalışmalarına uygun elverişli binaların yapımını teşvik etmiş, ödenek sağlamış, hatta bunların mimari bakımından ilgi çekmesini, çok fonksiyonlu olmasını istemiştir. Dahası, bu işlerin takibi ve yönlendirilmesi için CHP Genel Sekreterliği içinde müşavir bir mimarlık bürosu kurmuştur. Bu büro, binaların, Halkevi'nin ihtiyaçlarını göz önünde tutarak yapılmasını, sanat ve mimari açıdan da iyi, dikkat çekici olmasını istemiştir (Karadağ, 1942, 18).

Özellikle yeni Halkevi binalarının yapımının hızlandığı 1945 ve sonrasında Halkevi salonlarının önem kazandığı görülmüştür. Çünkü bu salonlarda milli günlerde törenler yapılmış; çeşitli konuşma, konferans ve toplantılar için kendilerinden yararlanılmıştır. Halkevleri bu salonlara gençliği çekebilmek için onları cazip haline getirmiş, buralarda sportif aktiviteler için farklı imkânlar sağlamıştır. Gerek bina, gerekse salon yapımında, yörede bulunan/çıkan malzemelerin kullanılmasına çalışılmış, mimari bakımından da yapının ağır başlı bir üslup taşımaya özen gösterilmiştir (Karadağ, 1946, 8). Konya Halkevi'nin kuruluşu günlerinde en faal gruplardan birisi sporculardır. Spor Şubesi komitesinin seçimi Fırka binasında gerçekleştirilmiştir. Bu, Halkevinin bilinen ilk komite seçimidir ve komitede görev alan insanların çoğunun, İdman Yurdu mensubu gençler olduğu bildirilmiştir (Komite, 1932, 1).

Halkevlerinin çalışma alanları ve gerçekleştirdiği etkinlikler için çok şey söylenebilir. Bu çalışmaların parasız dış tedavisinden, okuma yazma kurslarına, sağlık ve sosyal yardımlarından güzel sanatlara kadar geniş bir alanı kapsadığı bilinmektedir. Çünkü onların hedefinde çağdaşlaşan bir ülke vardır. Atatürk'ün gösterdiği "muasır medeniyetler seviyesi"ne ulaşmak söz konusudur. Bu hedefe hızla varabilmek için çalışma ortamının da maddi ve manevi bakımından iyi ve sağlıklı olması istenmiştir. İşte Halkevleri şehirden köye doğru uzanan, aydından halka doğru giden bu çağdaş yolda yürümek istemiş ve toplumda birlik ve bütünlük içinde kültürel kalkınmayı gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bunu yaparken de Cumhuriyet hükümetlerinin inkılaplarına sahip çıkmayı ve onların kökleşmesine yardımcı olmayı gaye edinmiştir. Geçmişin değerlerini; eserlerini, güzelliklerini yürekten benimseyerek geleceğe taşımayı görev bilmiştir.

Araştırmacılar, Konya Halkevi'nin çalışmalarını çeşitli yönler ve açılardan değerlendirmişlerdir. Bunlardan "İlk Dönem Halkevlerinin Eğitim Faaliyetleri "Konya Örneği", adlı makale, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından 2004'te kabul edilen Yüksek Lisans tezinden çıkarılarak yayımlanmıştır (Yılmaz ve Akhan, 2011, 59-95). Halkevlerinin sosyal yardım faaliyetlerini ele alan bir yazıyı (Özcan ve Koçer, 2019a, 393-441) burada zikretmek gerekmektedir. Ayrıca bunlara Konya Halkevi'nin seçimleri ve yönetim kadrolarına ilişkin incelemeyi (Özcan ve Koçer, 2019 b, 347-392) de eklemek mümkündür. Konya Halkevi'nin tiyatro etkinlikleri (Özcan ve Koçer, 2020, 541-571) ve tarih kolunun çalışmaları üzerinde de makaleler vardır. Ayşe Durukan ve Türkan Ulusu Uraz işbirliğinin neticesinde ortaya çıkan, "Cumhuriyetin Kültür Kurumu Olarak Halkevi Binaları" adlı makalede ise Halkevi binaları aracılığıyla Cumhuriyet Dönemi

Modernleşmesi ve Modern Mimarlığı söz konusu edilmiş, daha çok bu binaların kurumsal ve mekânsal özellikleri ele alınmıştır (Durukan ve Uluşu Uraz, 2008, 38-49).

Bu birkaç örnek, araştırmacıların; Konya Halkevi çalışmalarına ilgi gösterdikleri, bu tarihî kültür kurumunu, her bakımdan mercek altına aldıkları kanaatini vermektedir.

Konya Halkevi, şehrin kültür hayatına önemli katkılarda bulunmuştur. Yapılan bütün çalışmalar göz önünde tutulduğunda halkevinin çalışmalarının üç başlık altında değerlendirilebileceği görülür. Bunlardan ilki eğitimidir. Konya Halkevi, okuma-yazma eğitiminden melek edindirme kurslarına kadar pek çok eğitim çalışması yapmıştır. Halkevinin kültürel faaliyetleri de eğitim faaliyetleriyle yan yana yürümüş ve verilen çok sayıda konferansla şehir halkı tarih, sanat, edebiyat gibi konuların yanında sağlık bilgisi, komşuluk hukuku gibi meseleler hakkında da bilgilendirilmiştir. Halkevinin düzenlediği tiyatro oyunları, sergiler, konserlerle de şehrin kültürel yapısına katkıda bulunduğu görülür. Ayrıca kinin ve sabun dağıtmak gibi çeşitli yardım faaliyetleriyle şehrin ekonomisine de katkıda bulunmuştur.

Görülüyor ki Konya Halkevi, 1932-51 yılları arasında kültürel ilerlemenin çok önemli bir ayağını oluşturmuştur.

Öte yandan Konya Halkevi ile ilgili çalışmalar içinde halkevlerinin kapatılması üzerine ne gibi tartışmalar yapıldığı araştırılmamış bir alandır. Yerel basında yer alan bu tartışmaların yanında binaların kullanılması, hükümetin tasarrufları, bu tasarrufun neticeleri üzerinde de durulmamıştır. Dolayısıyla bu makale şimdiye kadar eksiği hissedilen bir konuyu araştıran ve ortaya çıkaran, Konya Halkevinin bu yönünü irdeleyen bir makaledir. Makalenin amacı hem bu tartışmalarda öne sürülen fikirleri, Halkevi binalarına yönelik talepleri gözden geçirmek; bunlardan hangilerinin gerçekleştiğini, hangilerinin gerçekleşmediğini ortaya koymak; hem de hükümetin tercihlerinin ne yolda olduğunu belirlemektir. Bu arada 1932-1951 yılları arasında bin bir emekle yapılan bu binaların yapılış serüvenine ışık tutmak, binalarda görülen gelişme ve değişimleri vurgulamaktır. Ülkenin kültürel kalkınmasına çok büyük katkıda bulunan Halkevlerinin kapatılmasıyla; halkın yararlandığı, yapılmasında emek verdiği, katkıda bulunduğu, hatta en çok da sosyalleştiği; kendini geliştirdiği, inkılâp değerlerini paylaştığı bir önemli kaynaktan nasıl mahrum bırakıldığını göstermektir.

Halkevlerinin kapatılma süreci ve süreçteki tartışmalar aslında tek partili dönemden sonra Türkiye'nin sosyolojik yapısını ortaya koymasından da son derece önemlidir. Hükümetin projesi olarak ortaya çıkan ve onun bütün desteğini arkasına alarak çeşitli faaliyetlerde bulunan halkevlerinin bir tür günah keçisine dönüşme süreci ve kurumun mallarının paylaşılmasında ortaya çıkan tartışmalar toplumsal dinamiklerin değerlendirilmesi açısından büyük önem taşır.

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılarak yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya

olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006, 187).

Çalışma, süreli yayınlar ekseninde ele alındığı için kaynakça ve dipnot sisteminde kimi problemlerle karşılaşmıştır. Gazetelerde konu ile ilgili haberler çoğunlukla başlıklı fakat yazar belirtilmeden verilmiştir. Bu sebeple dipnotlar, yazar adı varsa, yazar adı, tarih ve sayfa numarası, yazar adı yoksa haber adı tarih ve sayfa numarası şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme kaynakçada yazar adı varsa yazar adı, tarih, haber başlığı, süreli yayın adı ve sayfa numarası; yazar adı yoksa yazı başlığı, tarih, süreli yayın adı ve sayfa numarası şeklinde düzenlenmiştir.

1-Kapatılma Olayı Öncesinde Yerel Basının Halkevlerine Bakışı

Demokrat Parti, 14 Mayıs 1950 yılındaki seçimleri kazanıp iktidar olduktan sonra Halkevleri bir müddet daha devam etmiştir. Ancak eski parlak günleri geride kalmıştır. Halkevlerine yönelik şikâyetler ise giderek artmıştır. Buna karşı, yöneticilerinin duyarsız kalmadıkları söylenebilir. Aşağıda anlatılacağı gibi bunun güzel bir örneği Konya Halkevi'nde yaşanmıştır.

Konya Halkevi Başkanı Av. Suat Abanâzır, Halkevlerinin kuruluşun 19. Yıldönümü töreninde Vali ve şehir ileri gelenlerinin huzurlarında yaptığı konuşmasında, Halkevlerinin geleceğinden bahsetmiş, bu kurumun üzerinden parti gölgesinin kaldırılması gerektiğini söylemiştir. Onun tarafsız bir değerlendirmede bulunması, birçok kişinin, özellikle hükümet yanlısı kişilerin hoşuna gitmiştir. Suat Abanâzır'ın eski alışkanlıkları onarmak istemesini, halkı, Halkevi çatısı altında toplamaya çalışmasını yerinde bir davranış saymışlardır. Fakat *Yeni Meram* gazetesinin başyazısına göre, bu görüşleri ihtiyatla karşılamak, kuru bir vaat olup olmadığını anlamak için bir süre beklemek gerekmektedir. Şu iyi bilinmelidir ki Halkevleri, ancak Türk milletinin himaye ve denetimi altında ilerleme sağlayacaktır (Halkevleri, 1951, 1).

Dönemin *Yeni Meram* gazetesi iktidar yanlısı bir yayın organıdır. Halkevleri ile ilgili her haberi dikkatle izlemekte, okurlarına yansıtmakta, eleştirmek için de adeta fırsat kollamaktadır. Nitekim Halkevleri için “Valiliğin Bütün Teşebbüsü Suyu Düştü” alt başlığı altında verdiği bir haberde, “Her türlü faaliyetini tatil etmiş olan bu metruk müessese” demektedir. Halkın parasıyla yapılmış bulunan bu binaların gelişigüzel kullanıldığını ileri sürmekte, hiç vakit kaybetmeksizin, bunların maksada uygun hale getirilmelerini önermektedir (Halkevleri Ne İşlere Yarıyor, 1951, 1).

Halkevi kütüphanesine kitap okumaya giden muharrir, ağlayan çocuğunu emzirerek susturmaya çalışan bir kadını bahane ederek, “Kim demiş efendim Halkevi halkın hizmetinde değil” diye sormuştur (Zimba, 1951, 1). Konya'ya temsiller vermek üzere gelen Nuri Bora ve arkadaşlarıyla Halkevi yönetiminin anlaşamamasının dahi istismar edildiği görülmüştür (Halkevi Halkın Hizmetinde mi? 1951, 1). Bu olay basında çeşitli vesilelerle yer almış, Halkevi idarecileri kaptis yapmakla suçlanmıştır (Konya Halkevi Halkın Hizmetinde Değildir, 1951, 1/3).

Halkevlerinin gözden düşürülmesi için çalışıldığı bir ortamda, hükümetteki Demokrat Parti de hemen harekete geçmiş, belli bir süreçten sonra amacına ulaşmıştır. Bu bakımdan bu sürecin nasıl başladığını, yerel basından takip edilebildiği kadarıyla kısaca anlatmak, konuyu daha iyi anlayabilmek için yerinde olacaktır.

İktidarda bulunan Demokrat Parti'nin Halkevlerinin kapatılmasına yönelik ilk işaretleri parti kongrelerinde verilmiştir. Sözcüleri Çankırı İl DP kongresinde Devlet bakanı Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu, Halkevlerinin geri alınması ve millete verilmesinin vakti geldiğini söylemiş (Halkevlerinin Millete Devri Gün Meselesidir, 1951, 1-3), parti grubunda bu konu ele alınmış; "milletten hile ile ve her türlü oyunlarla gasp edilen malların, yine millete iadesi" yolundaki kanun tasarısı görüşülerek oy birliği ile kabul edilmiş, daha sonra da Büyük Millet Meclisi'ne gönderilmiştir (Milletin Malları Millete Devredilirken CHP'nin Kopardığı Yaygara, 1951, 1). Milletvekili Refik Şevket İnce ve milletvekili arkadaşları tarafından yapılan kanun teklifi, ilkin anayasa komisyonunda görüşülmeye başlamıştır. Anayasa ve İçişleri komisyonunun kabul ettiği kanun tasarısının tam metni, "henüz Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na gelmeden", basında yayımlanmıştır (CHP'nin Gasp ettiği Malları Geri Alacak Kanun, 1951, 1-2). CHP'nin buna yaptığı itirazlar ise haksız yaygara olarak nitelendirilmiştir (Milletin Malları Millete devredilirken CHP'nin Kopardığı Yaygara, 1951, 1). Söz konusu kanun tasarısı, Adalet komisyonunda bazı değişikliklere uğradıktan sonra Bütçe komisyonuna gelmiş, buradaki görüşmeler bir iki gün içinde tamamlanıp Büyük Millet Meclisi'nin 3 Ağustos 1951 Cuma günü toplantısına yetiştirilmiştir. Bu arada CHP'nin yeni hilelerinden bahsedilerek parti yöneticilerinin; ellerindeki gayrimenkulleri derhal kiralamaları yolunda talimat verdikleri bildirilmiştir (CHP'nin Yeni Hileleri: Milletin Malını Milletten Kaçırmağa Çalışıyorlar, 1951, 1). Bir başka haberde de Konya Belediye Sineması'nın CHP'nin eline nasıl geçtiği anlatılmıştır (Konya Belediye Sineması, CHP Tarafından Nasıl Gasp Edilmişti?, 1951, 1). Neticede sözü edilen kanun tasarısı, Büyük Millet Meclisi'nde üç gün tartışıldıktan ve birtakım değişiklikler yapıldıktan sonra kabul edilmiştir. Konya Milletvekillerinden Himmet Ölçmen ve Fahri Ağaoğlu'nun önerileriyle mukaveleleri feshedilecek Halkevi binalarının kiralamaya tarihleri 1 Temmuz 1951'den 14 Mayıs 1950'ye çekilmiştir. Kiralama tarihlerinde geriye doğru yapılan bu değişiklikle Konya Halkevi sinema salonunun da devlet ve millet hizmetine tahsisinin sağlandığı duyurulmuştur (Meclisin Tarihi ve Mühim Kararı, 1951, 1). Birkaç gün sonra da uygulamaya esas olan kanunun tam metni basında yer almıştır. (Halkevleri Kanununun Tam Metnini Veriyoruz, 1951, 2). 5830 sayılı kanun, 11 Ağustos 1951 tarihli resmi gazetede yayımlanmıştır.

Görüldüğü üzere iktidarın değişmesiyle Halkevleri aleyhinde yayınlar yapılmaya başlanmış ve genel olarak Halkevlerinin halkın malını gasp ettiği yönünde bir propaganda yapılmıştır. Bu süreçte kurumun yirmi yıldır sürdürdüğü faaliyetler çoğunlukla göz ardı edilmiş ufak tefek aksaklıklar her türlü vesileyle tekrarlanmıştır. Kurumun yürüttüğü eğitim, kültür ve sanat faaliyetleri düşünülünce

özellikle Halkevlerinin halkın olmadığına dair söylemlerin isabetli olmadığı tespit edilebilir.

2- Halkevlerinin Kapatılması ve Binalar Etrafındaki Tartışmalar

Bu tartışmaların merkezinde yeni yapılan Halkevi binası vardır. Çünkü burası o zamana kadar şehirde eşi olmayan bir bina olarak dikkati çekmektedir. Bu yüzden Konya Halkevi binasının nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair pek çok fikir beyan edilmiş, bu konuda farklı önerilerde bulunulmuştur.

O yılların saygın gazetelerinden *Yeni Konya*'da yayımlanan imzasız bir başyazıda gazetenin görüşü yansıtılmış ve yeni Halkevi binasının kitaplık olması istenilmiştir. O sırada Konya'da üç tane kitaplık vardır. Bunlardan birisi nadide yazma ve basma kitapların bulunduğu Yusuf Ağa Kitaplığı'dır. Zengin bir ihtisas kitaplığı olarak çok büyük değer taşımaktadır. Hâlbuki her sınıf okuyucuyu tatmin edecek, her çeşit bilgileri içine alacak popüler, ansiklopedik bir kitaplığa şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. Şimdi Halkevlerinin kapatılması münasebetiyle bundan yararlanılmalı ve Orta Anadolu'nun en zengin kitaplığına sahip olan Halkevi kitaplığı ile Millî kitaplık birleştirilerek, zengin bir şehir kitaplığı meydana getirilmelidir.

Öte yandan Halkevi binasında kurulacak böyle bir kitaplığa özel kitaplıklarını bağışlayacak pek çok insan vardır. Bu çeşit bağışta bulunanların kitapları, özel bölümlerde korunmalı ve kendi adlarıyla adlandırılmalıdır. Halkevi kitaplığı, şehrin milli kitaplığından çok daha zengindir. Dolayısıyla hiç vakit kaybetmeden bu şehir kitaplığının kurulması için girişimlerde bulunulmalıdır (Günün Mevzu: Bir Şehir Kitaplığı Kurabiliriz, 1951, 1).

Haluk Tekmen de, gazetede "Günlerin Işığında" başlıklı köşesinde Halkevi'nin zengin kitaplığından bahsetmiş, buradaki yerli ve yabancı yayımların önemini vurgulamıştır. Ona göre Konya folklorunu; tarihini, kültürünü merak edenler, bu kitaplıkta her türlü yayını kolayca bulabilmektedirler. Çünkü Konya Halkevi bu sahalarda pek çok yayım yapmıştır.

Haluk Tekmen, yine aynı yazısında Halkevi kitaplığı ile Milli kitaplığın birleştirilmesini ve bunların Konya bilimine hizmet edenlere, okuyuculara sunulmasını önermektedir. Ayrıca Halkevi salonundan da yararlanılmasını istemektedir. Eğer bir konferans verilecekse, bir toplantı düzenlenecekse bunun için şehirde uygun bir yer yoktur. Dolayısıyla Halkevi binasını, salonundan ve kitabından yararlanılan, kültüre hizmet eden bir bina olarak düşünmek gerekmektedir (Tekmen, 1951, 2).

Konya Halkevi kütüphanesinde devlet ve millet parasıyla alınan pek çok kitap bulunduğu bahseden bir başka yazıda da Halkevinin hazineye intikal ettiği gün, bu kitaplardan nasıl yararlanılacağı hususunun da aydınlığa kavuşacağı bildirilmektedir. Hatta Karaman, Ereğli, Akşehir kitaplıklarıyla, o sıralarda onarılmakta olan Hadim'deki Hadimî kitaplığının, Konya Halkevi'ndeki kitaplarla

takviye edilebileceği belirtilmektedir. Sadece ilçe kitaplıklarına değil, merkezdeki diğer kitaplıklara da Halkevi'nden kitaplar gönderilebileceği ileri sürülmektedir (Halkevi Kütüphanesindeki Kıymetli Kitaplar, 1951, 1).

Aslında Konya'da büyük bir kitaplığa ihtiyaç bulunduğunu ilk söyleyenlerden birisi Mehmet Önder'dir. Bu, Halkevlerinin kapatılmasından biraz önce dile getirilen bir fikirdir. Dolayısıyla şehirde ve basında dillendirilen bir görüştür. Onun, *Yeni Meram*'ın 1 Şubat 1952 tarihli nüshasının ikinci sayfasında çıkan yazısına göre mevcut kitaplıklar ihtiyacı karşılamamaktadır. Gerçi Yusuf Ağa kitaplığı her bakımdan eşine az rastlanır kitaplıklardan biridir ama burası tam anlamıyla Şark dilleriyle yazılmış eserleri barındırmaktadır. Kitaplıkta Batı dilleriyle yazılmış kitaplara yer verilmemiştir. O tam bir Şark kitaplığıdır ve öyle kalması da bu tarihte şehir için gereklidir. Yapılacak iş basittir. Bu da yeni bir şehir kitaplığı kurmaktır. Mehmet Önder bunun örneğini Niğde/Bor'da görmüş ve bu kitaplığı öve öve bitirememiştir.

Halkevi binasının şehrin toplantı ve konferans salonu kalması yolundaki öneri yine öncelikle *Yeni Konya* gazetesinden gelmiştir. Başmakalede Halkevi binasının özellikleri sıralanmış ve neden böyle kullanılması gerektiği anlatılmıştır. Bu makaleye göre bu binaya, bu seçeneklerin dışında ne yapılırsa yapılsın çok masrafla gerçekleştirilecektir. Oysa bundan kaçınmak şarttır. Zira yeni eklemelerle, yeni odalarla inşa edilecek her yapı, neredeyse yeni bir bina demektir. Dolayısıyla buraya harcanacak paraya yazık olacaktır.

Öte yandan şehirde bir konferans, bir toplantı salonu bulunmamaktadır. Konya'daki cemiyetlerin genel kongrelerini yapacakları geniş, uygun salon sıkıntısı çektikleri bilinmektedir. Bir konferans verilecek olsa salon derdi başta gelmektedir. Gerçekten de bir milli yıldönümü günü programı uygulamak, resmi bir tören yapabilmek için şehirde kapalı bir yer göstermek mümkün değildir. Bir Mehmet Akif, bir Namık Kemal günü, Mimar Sinan İhtifali için bir salon istendiği zaman, buna verilecek cevap bulunmamaktadır. Yine sanat endişesi ile şehre gelecek olan tiyatro toplulukları için de en uygun mekân burası olacaktır. Bu duruma göre Halkevi salonu, bütün bu işler için biçilmiş kaftandır. O halde yapılacak iş, Halkevini bir şehir salonu şekline sokarak, idaresini Belediye'ye vermektir (Halkevleri Ne Olmalıdır? 1951, 1).

Celâlettin Kışmır'e göre Halkevi bir kültür yuvası halinde memlekete hizmet vermeye devam etmelidir. Kapılarını aydın, köylü, herkese açmalıdır. Eskiden olduğu gibi oradan herkes feyiz almalıdır. Ülkede okuma yazma oranının düşük olduğu unutulmamalıdır. Bu yüzden Halkevi'nin bir bilim, irfan yuvası halinde kalması isabetli bir görüş olacaktır. Kütüphanelere; sanatla, bilimle uğraşan kurumlara sırt dönmek, çağdaş uygarlık yolunda geri kalmak demektir. Bu tür kurumların kapatılmasıyla asla övünülemez. Aksine bu kurumları yaşatmak ve çoğaltmak gerekmektedir (Kışmır, 1951, s.2).

Remzi Yılmaz'ın görüşü ise şöyle özetlenebilir: Halkevleri Atatürk'ün direktifi ile belli esaslar ve amaçlar üzerinde kurulmuştur. Bu kuruluş esaslarına göre Konya Halkevi'ne yön verilmelidir. Halkevi şu veya bu kurumun, şu veya bu şahsın bir önerisine kurban edilmemelidir. Konyalıyı ve Konya gençliğini, her zaman bu anlayış içinde kabul edecek bir binaya ihtiyaç vardır. Yöneticiler, gençlerin seslerine kulak vermeli, Halkevi olayına bir partili gibi yaklaşmamalıdır. Kısaca Halkevi'ne, "bir kültür müessesesi dışında bir statü verilmesine" razı olunmamalıdır (Yılmaz, 1951, 2).

Eski Belediye Başkanı Mehmet Muhlis Koner de yazdığı bir makalesinde öncelikle, Halkevlerinin kapatılmasının Atatürk'ün ruhunu incittiğini bildirmiş, daha sonra da Vali ve parti erkânına seslenerek onlardan Halkevi binasının şehir tiyatrosu olarak kullanılmasını istemiştir. Ona göre herkeste Konya Halkevi'ni bir şekilde sokmak ve aynı zamanda evin muazzam kitaplığını dağıtmak fikri vardır. Bu yanlıştan vazgeçilmelidir. Burası bir şehir tiyatrosu haline getirilerek temsiller verilmeli, icabında toplantılar yapılmak üzere bir kültür ocağı halinde kalmalıdır. Çünkü bu bina yapılış itibarıyla başka türlü kullanılmaya elverişli değildir.

Bu binanın başka amaçlarla kullanılabilmesi için binaya çok masraf edilmesi gerekecektir. Memlekette de başka bir toplantı salonu yoktur. Yine yapılmış bir şeyi dağıtıp da, yararsız bir hale sokmak son derece yanlış bir karar olur. Dolayısıyla en güzeli, bu binanın bir şehir tiyatrosu haline getirilmesidir. Böyle yapıldığı takdirde hem şehir içinde kurulan tiyatro toplulukları hem de büyük şehirlerden gelecek olanlar, buradan yararlanabileceklerdir (Koner, 1951, 1).

Konya'nın bu yeni Halkevi binası çok farklı kurumların sahip olmak istedikleri bir yerdir. Halkevleri hazineye geçince, şehirde bazı daire ve kurumlar hemen vilâyete başvurmuşlardır. O sıralarda Sağlık Müdürlüğü, Çocuk Esirgeme Kurumu binasında kirayla oturmaktadır. Bu yüzden Konya Halkevi binasının Çocuk Esirgeme Kurumuna tahsisi için bir öneride bulunmuş; bu önerisinin kabulü karşılığında ise kira bedeli olarak Çocuk Esirgeme Kurumunun 40 çocuğuna bakabileceğini bildirmiştir (Halkevinin Çocuk Esirgemeye Tahsisi Düşünüyor, 1951, 1). Bu arada Sağlık Bakanlığı da harekete geçmiş, Konya'da hazineye devredilen Halkevi binasının plan ve krokilerini resmen istemiştir (İlimiz Halkevlerinin Kroki ve Plânları, 1951, 1).

Yine Halkevi binalarının ufak tefek tadilat ile hastane ve benzeri kurumlara tahsis edilmesi, kimi insanlara en makul ve mantıkî çözüm olarak gözükmüş, Afif Evren de böyle düşünenler arasında yerini almıştır. *Babalık* gazetesinin ünlü başyazarı, Konya Halkevi binasının ikinci bir doğumevi yahut hastane olabileceğini yazmış; ayrıca, burasının hemşire, ebe yetiştiren bir okul dahi yapılabileceğini ileri sürmüştür. Kısaca "Yolcu" takma adını kullanan Afif Evren, Halkevi binasının memleketin en hayatî davası olarak gördüğü sağlık alanında değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Yolcu, 1951, 1).

1950’li yıllarda Konya’nın en büyük sorunu, şehre gelen turistlerin kalacağı otel azlığı yahut yokluğudur. Gelişmekte olan Konya’da doğru dürüst otel olmaması herkesin dikkatini çekmektedir. Bu durum şehrin ekonomik gelişmesini de olumsuz yönde etkilemektedir. Belediye de, turizm çevreleri de otel sorununun çözmek için çeşitli çareler aramaktadır. Çarelerden birisi özel girişimcilerin otel yapımını teşvik etmektir (Belediye, Konya’nın Otel Davasını Halletmek İçin Bir Formül Buldu, 1951, 1). Bir diğer çözüm de Meram semtinde 300 bin lira harcamak suretiyle büyük bir otel yapmaktır. Basında, Belediye’nin bu konuda bir şirket kuracağını, Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilatı’ndan bu iş için 150 bin lira kredi alacağını, sorunu böyle halledeceğini bildiren haberler çıkmıştır (Meram’da 300 Bin Lira Sarfiyla Turistik Muhteşem Bir Otel Yapılacak, 1951, 1).

Yerel basında gündemde olan otel tartışmalarına Dr. Hulki Âmil Keymen de katılmıştır. Keymen’e göre yeni çıkan kanun gereğince Halkevleri hazineye intikal etmiş bulunmaktadır. Halkevlerinin şu ya da bu maksada tahsisi günün konusunu teşkil etmektedir. Yerel gazetelerdeki Konya Halkevinin Çocuk Esirgeme Kurumuna verileceği yolundaki haberler inandırıcı değildir. Onun düşüncesine göre burası otel olmalıdır. Gerçi yeni Halkevi binası küçüktür, oda sayısı azdır. Tadili kabil midir değil midir bakılmalıdır. Meram’da turistik bir otel inşası ise uzun vadeli bir iştir. Gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmemektedir. Fakat ortaya çıkan bu fırsattan yararlanıp Halkevinin binası, otel şekline dönüştürülebilir. Bu yapılırsa bundan Konya ve Konyalı kârlı çıkacaktır. Ancak bu oteli, mutlaka ehil insanlar işletmelidir (Keymen, 1951, 2).

Öte yandan Halkevlerinin hazineye intikali üzerine birkaç gün içinde şehirde bir heyet oluşturulmuş; bu heyet, menkul ve gayrimenkullerin hazine adına teslim alma işine başlamıştır. Bu heyetin çalışmaları esnasında basında, Halkevinin dispanser veya hastane olarak kullanılacağı haberleri çıkmıştır. Hatta dispanserin mevcut yatak adedinin yeterli olmadığından bahisle, Halkevinin bu binaya taşınacağı duyurulmuştur (Şehrimiz Halkevi Hastane mi Olacak? 1951, 1).

Yeni Meram’daki başyazısında Dr. İsmail Işık, Konya Halkevi binasının hastane daha doğrusu Belediye hastanesi yapılmasını önermiştir. Çünkü Konya’daki tek devlet hastanesi Memleket Hastanesi’dir. O da yeterli değildir. Konyalı bundan çok mustarip ve şikâyetçidir. İlçelerden gelen hastalar Memleket Hastanesi’ni fazlasıyla doldurmaktadır. Polikliniklere olan hücumdan ve doktor sayısının azlığından buralardan tam netice alınamamaktadır. O halde yapılacak iş, Halkevi binasını Belediye hastanesine dönüştürmektir. Memleket Hastanesi’nin yükünü hafifletmek için de buna ihtiyaç vardır. Bu durumda belde halkına daha bir itina ile bakılacaktır. Dolayısıyla hastalar daha çabuk iyileşecek, sağlıklarına daha erken kavuşacaklardır (Işık, 1951a, 1). Aslında Dr. İsmail Işık, Konya’daki hastane sorunu üzerinde şehrin Valisine ithaf ettiği başka bir makale de yazmış; bu konuya acil bir çözüm bulunmasını istemiş, yukarıda nakledilen görüşlerini bir bakıma burada da ifade etmiştir (Işık, 1951b, 1-3).

Mansur Sina müstearıyla yazan Mahmut Sural, Dr. Hulki Amil Keymen'in de Dr. İsmail Işık'ın bu konudaki yazılarını okuduğunu belirtmiş, onların ileri sürdükleri görüşlere şiddetle karşı çıkmıştır. Zira ona göre bu kabil öneriler, insana ortada bir yağma var hissini vermektedir. Oysa memleketin hastaneden yahut turistik otelden çok daha öncelikli bir kültür sorunu vardır. Ülkedeki insanların yüzde sekseni okuma yazma bilmemektedir. Her türlü hastalık ve kötülükler, hatta turist celp edememe de dâhil her şey cehaletten ileri gelmektedir. Eğer bugüne kadar Halkevleri gayelerine istendiği gibi hizmet edememişse, bunun eksikliği hissedilmişse, yeni iktidarın bunları gidermesi gerekmektedir. Kısaca Mansur Sina, Halkevi binasının otel yahut Belediye hastanesi olmasını istememekte, partiler üstü bir kültür kurumu halinde kalmasını ve her sınıf vatandaşın bu kurumdan yararlanmasını ve yararlandırılmasını önermektedir (Sina, 1951, 2).

Halkevlerinden hastane olarak yararlanma fikri sadece Konya'da değil, yurt içinde başka yerlerde de ifade edilmiştir. Sözcüleri basında Biga Halkevi'nin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrine verildiği haberi ile karşılaşılmıştır. Diğer Halkevlerinin de Sağlık Bakanlığına ve Milli Eğitim Bakanlığına devredileceği, bu binalardan genellikle hastane olarak yararlanılacağı şeklinde yorumlar da eksik olmamıştır. Dolayısıyla basında yer alan bu Ankara kaynaklı haberler, Konya'daki kamuoyuna bir hayli meşgul etmiş, bu tür yorumların ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur (Halkevleri Hastane Olarak Kullanılacak, 1951, 1).

Konya Halkevi binasının Çocuk Esirgeme Kurumuna verilmesi başlangıçta çok insanî bir fikir gibi gelmiştir. Ancak Çocuk Esirgeme Kurumunun kendilerine ait binası, çocuk esirgeme davasından başka her işe tahsis edilmiştir. Ticaret Lisesi olmuş; salonlarında toplantılar yapılmış, Ordu Komutanlığı emrine verilmiş; uzun müddet bomboş kalmış, nihayet son defa Verem Hastanesi yapılmak üzere kiralanmıştır. Görüldüğü gibi elde Çocuk Esirgeme Kurumunun büyük bir binası bulunduğu halde bu bina, hiçbir zaman asıl amacına uygun bir şekilde kullanılmamıştır (Keymen, 1951, 2). Celalettin Kışmir de, Halkevinin çocuk yuvası haline getirilmesini uygun bulmamış, burasının hastane de, okul da olamayacağını belirtmiştir. Yazısında bu binanın kültür yuvası dışında bir maksatla kullanılmaması gerektiğini hatırlatmıştır (Kışmir, 1951, 2).

Kanaatimizce, eldeki bina değerlendirilirken gerçekten fayda sağlamaktan çok bir an önce binayı Halkevinden devralmak ve bunu yaparken de her çeşit itirazın önüne geçmek birincil amaç olmuştur. İhtiyaç olmadığı halde binanın Çocuk Esirgeme Kurumuna devri ve ilerleyen süreçte verimli kullanılmayışı büyük ölçüde bu kaygıların sonucudur.

2.1. İl Merkezindeki Halkevi Binaları

Halkevlerinin Konya'daki binaları, ilkin merkezdeki binalar daha sonra da ilçelerdeki binalar olmak üzere iki grupta incelenecektir. İlk olarak şehir merkezindeki Halkevi binaları değerlendirilecektir.

Konya merkezindeki iki tane Halkevi binası vardır. Bunlardan ilki Alaeddin tepesindeki eski binadır. Konya'daki önemli toplanma yerlerinden biridir. Her insanın serbestçe girebileceği bir yerdir. Halkevlerinin kuruluş yılı olan 1932'den 1950 yılı Mart sonuna kadar hizmet vermiştir. Bu bina aynı zamanda öğretmenlere de kucağını açmıştır. Muallimler Birliği Muhasebe-i Hususiyye'ye ait binadadır. Bu binanın satılması üzerine Muallimler Birliği, Halkevi'nde kendilerine ayrılan yere nakletmiştir (Muallimler Birliği Halkevine Nakletti, 1933, 1).

Tahir Kurşun'a göre bu binanın önünde ufacık bir çimenlik ve çiçek bahçesi vardır. İki kattan ibarettir. Taş merdivenlerden çıkınca sol tarafta bir odayla karşılaşmaktadır. Burası müzik odası olarak kullanılmaktadır. Ancak aynı zamanda pinpon masası vardır ve zaman zaman burada pinpon oynayan gençlere rastlanmaktadır. Müzik kursları verilirken pinpon oynamak yasaktır.

İkinci katta iki oda ve bir salonla karşılaşmaktadır. Bunlardan birisi kütüphane odasıdır. Halkevi salonu da ise çeşitli faaliyetlere sahne olan en önemli mekândır. Tahir Kurşun'un da dediği gibi bina, dokuz komitenin ihtiyacını karşılamaya yeterli değildir. Bu yüzden Halkevi'nde açılan çeşitli kurslar, Gazi İlkokulu'nda verilmektedir (Kurşun, 1935a,1).

Yine Tahir Kurşun'un belirttiğine göre kuraklık yıllarının uzun sürmesi ve ekonomik sıkıntılar yüzünden yeni bir bina yapmak mümkün olmamıştır. Ancak Halkevi'nin faaliyetlerinin hızlanması için yeni bir binaya ihtiyaç vardır. Kurşun, bunun için Sanat Okulu'nun Halkevi yapılmasını önermiştir. Çünkü burası bir hayli geniştir, bu binada bütün komitelere birer oda verilebilir; çeşitli sergiler açılabilir, ayrıca tiyatro için bir de salonu bulunmaktadır. Üstelik binanın önünde geniş bir alan vardır. Birtakım sportif faaliyetler için bu alandan yararlanılabilir (Kurşun, 1935b, 1).

Komitelerinin rahatça çalışacağı bir ortamı yaratmak için Halkevi, binanın orta katından da yararlanmak istemiş, bu maksatla orta kattaki salon ve odayı kullanan şehrin en kıdemli spor kulübü olan İdman Yurdu'nu oradan çıkarmak istemiştir. İdman Yurdu ise salonu bir hayli para harcayarak modern ve güzel bir şekle sokmuştur. Basında İdman Yurdu yetkililerinin, yaptıkları masrafı Halkevi'nden talep ettikleri yolunda haberler çıkmıştır (Halkevi, 1936, 1). Neticede Halkevinin orta katında oturan İdman Yurdu, binada daha fazla kalamamış; Çarşı içinde CHP'sinin İlçe Yönetim Kurulundan boşalan binaya taşınmıştır (İdman Yurdu Yeni Kurağa Taşındı, 1936, 1).

Öte yandan 1936 yılında Halkevine tahsis edilen para altı bin liradır. Bunun ancak 2500 lirası komitelere dağıtılacaktır. Halkevi Yönetim Kurulu bir de bu parayla seyyar sinema makinesi alarak köylere gitmek niyetindedir. Dolayısıyla bu parayla yeni bir bina yapmak mümkün değildir (Halkevi Bütçesi, 1936, 3). Yeni bir bina yapılması yerine, Halkevi binasına bir salon eklenmesini de önerenler olmuştur (Seyyar Sinema, 1936, 3).

Halkevi, Alaeddin tepesindeki yerinde kalmalıdır. Yenisi yapılacaksa bile yine eski yerinde inşa edilmelidir. Çünkü bulunduğu yer, şehir planında özel bir konuma sahiptir. Ancak eski binanın yıkılması yahut tadil edilerek yeni kısımların eklenmesi iyi irdelenmesi ve tartışılması gereken bir konudur. Bu, maddi güçle ve mimarî düşünceyle de ilgilidir. Binanın eski yerinde inşa edilmesi, kesinlikle maliyeti düşürecektir. Dolayısıyla Halkevi binasının şehrin eski veya yeni semtlerinden birinde kurulmasını istemek, son derece yanlış ve isabetsiz bir görüştür (Halkevi Nerede Kurulmalı, 1939, 1).

Bir başka haberden öğrenildiğine göre Halkevi binasının yeniden yaptırılması kararlaştırılmış ve yerinin belirlenmesi için Nafia Vekâleti, bir uzmanını Konya'ya göndermiştir. M. Laber adını taşıyan bu uzman, yeni bina için, Belediye sinemasının önünde ve Taksim kahvehanesinin karşısındaki köşeyi uygun bulduğunu belirtmiştir. Burada bir çeşme ve tepeye çıkılan yol vardır. Uzmanın iyi ve güzel bir yer tayin ettiği bildirilmiş, şehrin yeni imar planından etkilenmeyeceği vurgulanmıştır. Ayrıca yeni Halkevi binasının inşa masrafına yardım olmak üzere hususi bütçeye 25 bin liralık ödenek konulmuştur. CHP Sekreterliğinin de bu işe parasal katkıda bulunacağı açıklanmıştır (Halkevi Nerede Kurulacak, 1940, 1).

Ne var ki Halkevi binasını yeniden kurmaktan çok elden geçirip onarılması ön planda tutulmuş; öncelikle önündeki bahçe hummalı bir çalışma ile tanzim edilmiştir. Etrafı duvarlarla çevrilmiş ve içerisi beyaz taşlarla örtülmüştür. Bahçeye bir de büfe konulmuştur. Böylece herkesin ailesiyle birlikte gelmesi ve çiçeklerle süslü bir manzara içinde Halkevi'nden yararlanması amaçlanmıştır (Günün Meseleleri, 1942, 2).

Bahçedeki büfeden sonra binanın diğer eksikleri giderilmiş, kısa bir süre içinde; kütüphanesi, müzik salonu, temsil odası düzene sokulmuştur. Bunların gerçekleştirilmesinde Halkevi kâtibi Fuat Berkmen'in çok emeği geçmiştir. Bu düzenlemelere ek olarak da Halkevi bahçesine bir de havuzun yaptırılacağı duyurulmuştur (Halkevi Faaliyeti, 1942, 2). İki yıl sonra binanın tamiri yapılmış; kiremitleri aktarılmış, duvarlar badana edilmiş ve boyanmıştır. Bahçede bulunması istenen havuz için gerekli hazırlıklara başlanılmıştır (Halkevinin Tamiri, 1944, 2).

Devir işlemleri yasal zemine oturtulduktan sonra özel idarelerle, Belediyelerin eski kayıtları yeniden incelenmiştir. Bu arada eski Halkevi binasının yapıldığı arsanın, Belediye'den 400 liraya parti hesabına alındığı tespit edilmiştir. Aslında bu 400 lira da Belediye'den çıkmış, zamanın hükümet partisi olan CHP'sine yardım olsun diye verilmiştir. O sırada bu eski Halkevi binasının üst katında Gençler Birliği Spor Kulübü kiracı olarak oturmakta, alt katta Millî kitaplık bulunmaktadır. Binanın eski sahibi olan Belediye'ye devredilmesi için gerekli işlemlere hemen başlanmıştır (Güler misiniz, Ağlar mısınız? 1951, 1).

Alaeddin tepesindeki Halk sineması da Belediye'ye ait binalardır. Bu sinemaya Belediye sineması da denilmektedir. Buradaki gayrimenkullerden iki bina ile iki bahçenin tapu muamelesi öncelikle tamamlanmış ve yeni tapular, sahibine

verilmek üzere vilayete gönderilmiştir. Bu gayrimenkuller, 521, 522, 411 ve 412 numaralı tapularla Belediye adına tescil edilmiştir (Belediye Sineması ile Eski Halkevi Binası Belediye Adına Tapuya Tescil Edildi, 1951, 1). Bir ara Eski Halkevi'nin üst kısmına şehrin Sağlık Müzesi'nin taşınacağı bildirilmiş, Sağlık Müzesi'nden boşalan yere de Ticaret Odası'nın nakledileceği duyurulmuştur (Eski Halkevi Sağlık Müzesi Oluyor, 1952, s.1). Kitaplık ise bir müddet daha burada kalmış, ancak üç yıl sonra yeni Halkevi'nin üst katına taşınmıştır (Milli Kitaplık, Eski Halkevine Taşınacak, 1954, 2). Şair ve yazar Rıdvan Bülbül, binanın yıkılacağı gerekçesiyle bu taşınmanın yapıldığını ileri sürmüştür (Bülbül, 1954, 1).

Konya'da yeni bir Halkevi binası yapmak fikrinden asla vazgeçilmemiştir. Nihayet 1945 yılında Vali İzzettin Çağpar, şehrin imar sorunlarıyla ilgili düzenlediği bir basın toplantısında yeni Halkevi binasının, Anıt'ta Konya Lisesi'nin karşısındaki eski Millet bahçesinde yapılacağını bildirmiştir (Vilayette Gazeteciler Toplantısı, 1945, 1). Bunun için gerekli kamulaştırma muamelesine başlanmış ve 1946 yılı Ocak ayında kamulaştırma tamamlanmıştır (Valimiz Gazetecilerle Aylık Toplantısını Yaptı, 1946, 1). Bu arada kimlere ait mülklerin kamulaştırıldığı basın yoluyla duyurulmuştur (Enkaz Satışı, 1946, 4). Daha sonra yeni Halkevi binasının yerini görmek ve projesini yapmak amacıyla Yüksek Mimar Şevki Balmumcu, İstanbul'dan Konya'ya gelerek incelemelerde bulunmuştur (Yeni Halkevi Yapısı İçin, 1946, 2).

Konya Halkevinin yeni bir binaya kavuşması için dönemin iktidar partisi olan CHP'ye çok iş düşmüş, nihayet 25 Mayıs 1946 Cumartesi günü saat 12: 30'da temelin atılması uygun görülmüştür. Söz konusu tarihte binden fazla davetli huzurunda temel atma töreni gerçekleştirilmiş, otobüslerle gelen misafirler yerlerine ulaştırılmıştır (Halkevinin Temeli Törenle Atıldı, 1946, 1).

Binanın temeli atılmış ama inşaat bir türlü ilerlememiştir. Bunun başlıca sebebi ödenek yokluğudur. Bu durum basında eleştirilere yol açmıştır. Böcüoğlu müstearıyla yazan Sabit Günbay, bu konudaki eleştirisini şöyle dile getirmiştir:

“Halkevi'nin inşa parasını bankaya koymadan, malzemesini tedarik etmeden şu ev buhranı sırasında canım evlere kıydık. İşittik ki 1947 bütçesinden de yapılmasına imkân yokmuş.” (Böcüoğlu, 1946, 1).

Halkevi binasının inşaatındaki gecikme; doğru yerin seçilmediği yolunda şehirdeki bazı insanlarda tereddütler uyandırmış, *Selçuk* gazetesi de hem Halkevi'nin eski binası hem de yapılacak yeni bina ile ilgili beş soruluk anket düzenlemiş, bu konuda kamuoyunun ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıştır (Anketimiz, 1947a, 1). Ankete cevap verenler, genellikle şehrin en güzel yeri olan bu sahanın bir harabe haline geldiğini, burasının bir düzene sokulmasını, Halkevi'nin de bir an önce yapılmasını istemişlerdir (Anketimiz, 1947b, 1).

Halkevi binasının yapımındaki gecikme, Konya Cumhuriyet Halk Partisi İl İdare Başkanlığını da harekete geçirmiştir. Nihayet gerekli hazırlık yapıldıktan sonra Parti İl Yönetimi Halkevi inşaatını 212. 609. 39 (iki yüz on iki bin altı yüz dokuz lira

otuz dokuz kuruş) gibi bir bedelle kapalı zarf usulü ile eksiltmeye çıkarmış, geçici teminatı da 11.880.47(on bir bin sekiz yüz seksen lira, kırk yedi kuruş) olarak belirlemiştir (Halkevi İnşaatı, 1948, 4).

Yeni Halkevi binası o zamanlar birçok kişinin merak ettiği bir yapıdır. Binayı bizzat görüp izlenimlerini yazan Ali Rıdvan Bülbül'e göre burası geç ama güzel olmuştur. Bu güzel binanın en büyük eksikliği havalandırma cihazının olmayışıdır. Havalandırma olayının çözülmesi şarttır. Yine bir an önce yıkılan ev enkazının kaldırılması, etrafın süpürülmesi, düzenlenmesi gerekmektedir (Bülbül, 1950, 2). İş Bankası Genel Merkezi de bu yeni Halkevi sahnesi için bir otomatik perde hediye etmiştir (Yeni Halkevi Sahnesine İş Bankasının Hediyesi, 1950, 1).

Halkevi, 1950 yılının Mart ayı sonunda yeni binasına taşınmıştır. Ancak birtakım faaliyetlerin daha önceden burada yapılmasına izin verildiği görülmektedir. Askeri Ortaokulun ikinci Aile toplantısı 4 Mart Cumartesi günü saat 20: 00'de yeni Halkevi salonunda yapılmıştır (Askeri Ortaokulun İkinci Aile Toplantısı, 1950, 2). Yine Konya Kız Öğretmen Okulu öğrencileri, yeni Halkevi salonunda Eskişehir'de su baskınından zarar görenlere yardım amacıyla 1 Nisan 1950 Cumartesi günü akşamı bir müsamerde, *Tarih Diyor ki* oyunu sahnelenmiştir. Bu, orada gerçekleştirilen ilk tiyatro etkinliğidir (Halkevi Yakında Yeni Binasına Gececek, 1950, 2).

Bu yeni Halkevi binasından ilk yararlanmak isteyen Milli Eğitim kadroları olmuştur. Çünkü liseler dört yıla çıkarılınca 1953 yılından itibaren Konya Lisesi'nde yeniden açılacak 4. sınıf için mevcut binanın yeterli olmayacağı anlaşılmış, bu işe en elverişli binanın da Halkevi binası olduğu ileri sürülmüştür. Şehirde bu binanın muhakkak surette Konya Lisesi'ne verileceği söylentisi yayılmıştır (Lise'nin 4. Sınıfı İçin Halkevinden İstifade Edilecektir, 1952, 2). Söylentiler doğru çıkmış, binanın tahsis emri Vilâyete gelmiştir. Bina Konya Lisesi'nin emrine verilmiş, içindeki eşyaların Milli Eğitim Müdürlüğüne, Halkevi kitaplığındaki kitapların Konya Kitaplığına, müzik âletleri ile diğer araçların da Millî Eğitim Müdürlüğüne lüzum göstereceği yerlere teslim edilmesi kararlaştırılmıştır. Eşyaların ve binanın tahsis edilen kurumlara teslim işine 20 Mayıs 1952 Salı günü başlanacağı haber verilmiştir (Konya Halkevi Konya Lisesine Tahsis Edildi, 1952, 2). Bu arada Konya Defterdarlığı, henüz yeni açılan (Şehrimizde Yeni Halkevi binasında İpek Sineması Açıldı, 1951, 2) İpek Sineması'ndan burasını, on gün içinde tahliye etmesini istemiştir (Halkevi ve İpek Sineması, 1952, 1-2).

2.2. İlçelerdeki Halkevi Binaları

Konya ilçelerinde Halkevlerinin kurulması zaman içinde gerçekleştirilmiştir. Söğelişi Cumhuriyet Halk Partisi, Vilayete bağlı Kadınhanı, Ilgın ve Akşehir ilçelerinde yeni birer Halkevi binası yapılacağını açıklamış, bu hususta adı geçen ilçelerde incelemelerde bulunmak üzere vilayet yetkililerinden bir mimarın görevlendirilmesini istemiştir (Her Kazada Bir Halkevinin Kurulması Kararlaştırıldı, 1938, 3). Ereğli'de Halkevi binası yapılması için 1936 yılında

teşebbüse geçilmiş, yönetici ve üyelerin yardımıyla toplanan parayla kamulaştırma işine başlanıldığı duyurulmuştur (Ereğli'de İmar Hareketleri, 1936, 1).

İlçelerdeki yerel yönetimler içinde en hızlı davrananı Akşehir ilçesi olmuştur. Akşehir Halkevi binası; en çok merak edilen, bir an önce ele geçirilmesi istenen binalardandır. Zira resmi daire ve müesseselerin siyasi partilere bedelsiz mal devredemeyeceklerine dair hazırlanan kanun tasarısı Büyük Millet Meclisi'nde daha gündeme bile alınmamışken, Akşehir Halkevi'nin millet ve devlet hizmetinde kullanılması yolunda fikir beyan edilmiştir. Buna göre Akşehir 80187 nüfuslu koca bir ilçedir ama hükümet binası yoktur. 4554 kilometrelik bir sahayı kaplayan Akşehir, kirayla tutulan bir binadan yönetilmekte ve bunun için de her yıl binlerce lira kira ödemektedir.

Demokrat Parti iktidarının hazırlamış olduğu Halkevleri yasası çıktıktan sonra Akşehir Halkevi binasının hükümet binası olarak kullanılması için vilayetten talepte bulunulması kararlaştırılmıştır. Bu talebin vilâyetçe de uygun görüleceği ve bu suretle her yıl millet kesesinden ödenen binlerce liranın yine milletin kesesinde kalacağı belirtilmiştir (Akşehir Halkevi binasının Hükümet Konağı Yapılmasını Teklif Ediyoruz, 1951, 1).

Öte yandan Akşehir Belediye Meclisi 20 Ağustos 1951 Pazartesi günü fevkalade bir toplantı yapmış; 12 üyenin verdiği bir tavrı görüşmüş ve bunu oy çokluğu ile kabul etmiştir. Üyeler, bu tavrılerinde Halkevleri hakkında yeni çıkan 5830 sayılı kanunun 3 ve 7. maddelerine dayanılarak Akşehir Halkevi binasının Belediyece "Akşehir Memleket Evi" adıyla bütün siyasî hareketlerden uzak kalan bir kurum haline getirilmesini istemişlerdir.

Yine bu müzakereler esnasında, Akşehir Halkevinin inşa edildiği 200 bin lira değerindeki arsanın CHP tarafından Belediyeden 100 liraya alındığı tespit edilmiş ve Halkevi inşaatı için Belediyenin 40 bin liralık bir yardım yaptığı ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan Halkevinin Belediye adına tescili mümkündür ama Belediyenin Halkevinin "Akşehir Memleket Evi" şeklinde bir isim değişikliği ile sürdürmesi imkânsızdır yolunda görüş belirtilmiştir. Bu görüşten hareket edilerek "Akşehir Belediye Meclisinin almış olduğu bu karar yasal değildir, Belediye Kanununun 74 üncü maddesine göre iptal edilmesi gerekmektedir" denilmiştir (Akşehir Halkevi Bir İsim Değişikliğiyle Belediyeye Mal Edilebilir mi? 1951, 1). Bu olumsuz yorumlara rağmen, Belediye Meclisinin; bu kararının uygulanabilmesi için Vilâyet, Maliye ve İçişleri Bakanlıkları nezdinde teşebbüse geçeceği duyurulmuştur (Akşehir Halkevi Binası "Memleket Evi" Oluyor, 1951, 1).

Sezai Sabit, "Dünden Bugüne" üst başlığı altında yazdığı "Gaflet" adlı yazısında Akşehir Halkevi binasının yerinde bir kararla "Akşehir Memleket Evi" namıyla bir kültür yuvası haline getirilmesini alkışlamış; bu metni, Halkevlerinin kapısına kilit vuran gayretkeşlere örnek göstermiştir. Vaktiyle Akşehir Belediyesinin 40.000 lira gibi bir yardımda bulunduğu bu bina hakkında; "memleketin kültür ihtiyaçlarını karşılayacak bir irfan müessesesi halinde muhafaza etmek ve bütün

siyasi faaliyetlerden uzak kalmak” gibi makul bir karar verilmesini takdir etmiştir. Ayrıca birtakım kanun maddelerini zikrederek, *Yeni Meram* gazetesinin Belediye'nin böyle bir karar almaya hakkı ve yetkisi bulunmadığı yolundaki görüşlerinin yanlışlığını ortaya koymuştur (Sabit, 1951, 3).

Akşehir Halkevi binası sorununu hükümet çözmüştür. Zira binanın hazineye devir işleminden ve bu tartışmalardan sonra Halkevi binasının hükümet konağı olarak kullanılması, Bakanlar Kurulunun 8.11.1951 gün ve 13908/13909 sayılı kararıyla kesinleşmiştir. Bu karar üzerine kaymakamlık makamı, tahrirat kalemi, nüfus, tapu ve iskân daireleri, veteriner müdürlüğü, tarım, özel idare, köy bürosuyla jandarma santralinin binaya nakli kararlaştırılmıştır. Nakil işlemi onaylanınca; daireler taşınma hazırlığına, binanın içinde oturanlar da hemen boşaltma çalışmalarına başlamışlardır. Hükümet konağının nakli ile hazinenin yılda 1345 lira kira bedelinden kurtulduğu ifade edilmiştir (Akşehir Halkevi binası Hükümet Konağı Oluyor, 1952, 1). Üç sene sonra bu bina da tahliye edilecek, bina sıkıntısı çeken; bu yüzden öğretmen kadrosu verilmeyen Akşam Kız Sanat Okulu bu binaya geçecektir (Akşehir'de Halkevi Tahliye Ediliyor, 1955, 1).

Çumra ilçesi, Halkevi binasını en erken yapan ilçelerden birisidir. Bina ilçenin istasyon arkasındaki gençlik parkının kenarında kurulmuştur. Çumra Belediyesi Halkevi inşası için parkın önünde 1500 murabbalık bir arsa vermiştir. Daha sonra bunun yetmeyeceği göz önüne alınarak 8 Ağustos 1945 tarihli oturumda, Belediye Meclisi, Halkevi için 3900 murabbalık bir arsayı bedelinin altında bir fiyata vermeyi kararlaştırmıştır. Çumra Halkevi binasının maliyetinin yüz bin liraya çıkacağı tahmin edilmiş, bunun elli bin lirasını mahallen temin edilmesinin yerinde olacağı bildirilmiştir. Halk bu konuya çekimser kalmamış, daha ilk günden itibaren yardımını esirgememiştir. Halkevi binasının inşası için kaymakamın başkanlığında bir toplantı yapılmış; inşaat işlerini takip etmek üzere bir komisyon oluşturulmuştur. İnşaat heyeti hazırlıklarını tamamladıktan sonra, bina için lüzumlu taşların ocaklardan çıkarılmasını eksiltmeye koymuştur (Çumra Mektubu, 1945, 3).

Öbür yandan da hemen işe başlanılmış; temeller kazdırılmış, 31 Ağustos 1945 Zafer Bayramı günü de kalabalık bir insan topluluğu huzurunda temel atma töreni yapılmıştır (Çumra'da Yapılacak Halkevinin Temeli Törenle Atıldı, 1945, 2). İnşaat hızla ilerlemiş, binanın duvarları Aralık (1945) ayı sonunda bitirilmiş, çatı inşaatı ihale edilmiş (Çumra Halkevi İnşaat Komisyonundan, 1946, 3), hatta Halkevi kütüphanesi için fiş dolapları sipariş verilmiştir (Halkevi Başkanlığından, 1945, 3). Çumra Halkevinin inşaatı bir buçuk yılı aşan bir zaman dilimi içinde tamamlanmış, sıra açılışa gelmiştir. Halkevi binasının açılışı 11 Ocak 1947 Cumartesi günü yapılmıştır. Basının yazdığına göre bina beğenilmiş; Çumra için büyük bir kazanç sayılmış, hatta birçok ilin Halkevleri ile kıyas kabul etmez derecede yararlı ve güzel bulunmuştur (Çumra'da Yeni Halkevi Binası Açıldı, 1947, 2).

İşte yapılışı böyle gerçekleştirilen bu binanın bundan sonraki durumu hakkında şunlar söylenebilir: Milli Eğitim yetkilileri ilçe merkezine 12 kilometre uzaklıktaki İçeri Çumra Ortaokulunu merkeze getirmeyi düşünmektedir. O yıl

Çumra Ortaokulu'na 28 öğrenci kaydolmuştur (İçeri Çumra Ortaokulu Merkeze Taşınıyor, 1951, 2). Hazineye geçmiş olan Çumra Halkevi binası Milli Eğitim emrine verilmiştir. Millî Eğitim de bu binayı, Çumra Ortaokulu'na tahsis etmiştir. Ancak İçeri Çumra'da bulunan Ortaokulun buraya nakledilmesine karar verilmekle birlikte bu kararın tatbiki bir süre ertelenecektir (Çumra Halkevi Milli Eğitim Emrine Verildi, 1952, 2).

Beyşehir Halkevinin ortaokul olması ta işin başlangıcından itibaren düşünülmüş bir husustur. Nitekim bu Halkevinin ortaokul olmaya elverişli olup olmadığını tetkik etmek üzere Konya Milli Eğitim Müdürü Nazım Esen, 9 Ocak 1952 Çarşamba günü Beyşehir'e gitmiştir. Bu incelemede Bayındırlık Müdürü ile İl Defterdarı da hazır bulunmuşlardır. Söz konusu tarihte ortaokul olarak kullanılmakta olan bina ile Belediye ve hazineye geçen Halkevi binalarından, hangisi elverişli ise bu işe tahsis edileceği duyurulmuştur (Beyşehir Halkevi Binası Hangi İşe Tahsis Edilecek, 1952, 2). Daha sonra Valilik, bu binanın Belediye binası olmasını kararlaştıracak, Belediyenin şimdi oturduğu bina, Beyşehir ortaokuluna tahsis edilecek, ortaokul binası da bir ilkokula verilecektir (İlimizdeki Halkevlerinden Ne Şekilde İstifade Edilecek?, 1951, 1).

Karaman ilçesi eski Halkevi binasının Erkek Sanat Okulu olarak kullanılmak üzere verilmesi uygun görülmüştür. Bu hususta Bakanlar Kurulunun tahsis emri Milli Eğitim Bakanlığına gelmiş ve Bakanlık da bu binanın bu iş'te kullanılıp kullanılmayacağını tetkik edilmesini il yönetimine bildirmiştir (Karaman Halkevi Binası Enstitü Olacak, 1952, 1).

Öte yandan Karaman Halkevinin eşyaları konusunda daha bu kararlar alınmadan önce bir hayli dedikodu çıkmış, hatta bir kısmının satışa çıkarıldığı ileri sürülmüştür. Halkevine ait sandalyelerin son anda satılmaktan kurtarıldığı isim ve yer bildirilerek suretiyle açıklanmıştır. Bu arada Halkevine ait yazı makinesinin ne olduğu, Halkevinin başkandan başkana devrine ait eşya listeleriyle, demirbaş defterinin kimlerde kaldığı ve neden aranmadığı sorulmuştur (Karaman Halkevinin Eşyalarını Ortadan Kaldırırvermişler, 1951, 1).

Seydişehir Halkevi'nin, Hükümet Konağı olarak kullanılması kararlaştırılmıştır. Binaya öncelikle kaymakamlık, tahrirat kâtipliği, nüfus, tapu ve maliye daireleri geçmişlerdir. Artan bir odaya da veteriner dairesinin geçmesi uygun görülmüştür. Bu binanın arka kısmında adalet dairesinin inşası için keşif yaptırılmış ve istenecek 13 bin lira ile odaların tefriş edilmesi yönünde karara varılmıştır (Seydişehir Halkevi Hükümet Konağı Oluyor, 1952, 2).

Diğer Halkevi binalarına gelince: Bunların içinde Ereğli Halkevi binası hakkında hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Bakanlığa gönderilen ya da Bakanlıktan gelen yazılarda da bu adın basına yansımadağı görülmüştür. Diğerleri hakkındaki ise bilgi vermek mümkündür. Bu binalardan ne şekilde yararlanılacağı uzun bir inceleme konusu olmuş, neticede Bakanlar Kurulu bu binaların ne şekilde

kullanılması hususunda takdir hakkını binaların bulunduğu yerin Valisine bırakmıştır.

Konya Valiliği, Bakanlar Kurulunun bu kararına uymuş; Konya’da mevcut 9 Halkevinin en yararlı ve uygun şekilde hangi hizmetlerde kullanılabileceğini tespit ederek, keyfiyeti ilgili Bakanlıklara bildirmiştir. Daha önce bahsedilen binalara ek olarak da Akşehir-Tuzlukçu Halkevinin hükümet konağı olacağı açıklanmıştır. Akşehir-Yunak Halkevi ise, milli eğitim emrine verilmiştir. Yine Akşehir – Turgutlu Halkevi binası hükümet konağı olmuş, (İlimizdeki Halkevlerinden Ne Şekilde İstifade Edilecek? 1951, 1) Cihanbeyli Halkevi binasının da, adalet binası olarak hizmet vermesi uygun görülmüştür (Halkevi Binaları Hangi İşlerde Kullanılacak, 1951, 1).

Öte yandan Bayındırlık Bakanlığı hükümet konakları inşa programı adı altında çalışmalarını sürdürmüş, 15 yıl içinde dört il ve 144 ilçe merkezinde hükümet binası yapılması için 25 milyon liranın sarf edileceğini açıklamıştır. Yine aynı Bakanlık, Maliye Bakanlığından, Halkevlerinden ve CHP’den alınan binalardan hükümet binası olmağa elverişli bulunanların Bakanlığa devredilmesini istemiştir. Bu suretle bina temin edildiği takdirde, inşa programının yeni baştan gözden geçirileceği bildirilmiştir (Hükümet Konakları, 1951, 1).

Bu çalışmaların neticesinde Karaman (Karaman Hükümet Konağının Temel Atma Töreni, 1952, 1) ve Akşehir, (Akşehir Halkevi Binası Hükümet Konağı Oluyor, 1952, 1) kısa zamanda yeni hükümet konağına kavuşacaktır. Hadim’de ise yanan hükümet konağı (Hadim Hükümet Konağı Yandı, 1951, 2), yerine Belediyenin gayretiyle yenisi yapılacaktır (Hadim Hükümet Konağı İnşaatına Başlanıyor, 1951, 1). Dolayısıyla bu örneklerden de anlaşılacağı üzere bazı Halkevi binalarından farklı alanlarda yararlanma; iki, üç yıl, bazılarında ise çok daha uzun süreli olacaktır.

SONUÇ

Türkiye’de 14 Mayıs 1950 Pazar günü yapılan milletvekili genel seçimini Demokrat Parti kazanmıştır. Seçimden sonra hükümet olan Demokrat Parti’nin ilk yaptığı işlerden birisi Atatürk döneminin kültür kurumlarından Halkevlerini kapatmak olmuştur. Bu partinin girişimiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8 Ağustos 1951 tarihli oturumunda, Halkevinin kapatılması kararlaştırılmıştır. Karar, 5830 sayılı yasa 11 Ağustos 1951 tarihinde resmi gazete yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren Halkevlerinin binalarının ne olacağı, hangi kurumlara verileceği bir hayli tartışılmıştır. Bu tartışmaların yoğun olduğu yerlerden birisi de Konya’dır. Makalede de işaret edildiği gibi Halkevlerinin kapatılmasında fikirleriyle, önergeleriyle, tartışmalarındaki tutumlarıyla Konyalı bazı milletvekillerinin hep ön saflarda olduğu görülmüştür. Onların bu sert ve yanlı tutumlarından yerel basın da olumsuz yönde etkilenmiştir.

Halkevlerinin kapatılmasına Mansur Sina, Remzi Yılmaz, Muhlis Koner, Suat Abanâzır, Celalettin Kışmır gibi yazarlar karşı çıkmışlar, Halkevi'nin bilhassa partizanca amaçlar için kullanılmaması gerektiği hususuna dikkat çekmişlerdir. Hatta Muhlis Koner gibi bir idare ve fikir adamı, Halkevinin kapatılmasının Atatürk'ün ruhunu incittiği görüşünü ifade etmiştir. Mansur Sina, Demokrat Parti'nin Halkevlerinin ıslahı üzerinde durmamasını da eleştirmiştir.

Buna karşılık Dr. İsmail Işık, Dr. Hulki Âmil Keymen gibi meslek adamları ile *Babalık* gazetesi başyazarı Afif Evren, Halkevlerinin hastane, otel gibi farklı alanlarda kullanılmasını önermişler, bunların o sıralarda Konyalıların başta gelen ihtiyaçları olduğunu vurgulamışlardır. Ancak Halkevlerinin neden dolayı kapatıldığı konusu üzerinde yoğunlaşmamışlar, bu kurumların zaman içinde eksiklerini, yanlışlarını gösteren sözler söylememişlerdir.

Konya Halkevi binalarını inşa etmenin öyle kolay bir iş olmadığı Konya ve Çumra, Ereğli Halkevi örneklerinden de anlaşılmıştır. Zira yılları alan ve uzun süreli bir çaba isteyen bu işlerin halkın desteği olmadan gerçekleşmesinin çok zor olduğu görülmüştür. Ereğli'de ise yönetim kadrolarının gayret ve yardımıyla toplanan parayla hemen istimlak işine başlanmış, Halkevi binasının on beş bin liraya çıkacağı belirtilmiştir (Ereğli'de İmar Hareketleri, 1936, 1).

Yine Akşehir, Çumra ve Konya eski Halkevi binalarında olduğu gibi bunların meydana gelmesinde Belediyelerin büyük katkısından bahsetmek mümkündür. Sözleşti bazı Belediyeler, Halkevlerine ya ucuz arsa vermişler yahut kendilerine ait sinemayı devretmek suretiyle gelirlerinin artmasına yardımcı olmuşlardır. Çumra Belediye ise Halkevi inşasında hem ucuz arsa, hem de Elektrik idaresinden elektrik temininde kolaylıklar sağlamıştır. Benzer kolaylığı Akşehir Belediyesinin de sağladığı tespit edilmiştir.

Bütün bu örnekler Halkevlerinin tek başına merkezi idareden gelen yardımla yapılmadığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Gerçi CHP hükümetinin binaların yapımı için bütçeye ödenek koyduğu bilinmektedir. Sözleşti Demokrat Parti Afyon Milletvekili Hasan Dinçer, Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verdiği bir takrirden, 1948 yılı içinde Halkevleri için Devlet bütçesine konulan 1.950.000 liralık ödeneğin nerelere, ne miktarda sarf edildiğini Başbakan'dan sormuştur. 1949 yılı bütçesindeki Halkevlerine ayrılan tahsisattan duyduğu rahatsızlığı ifade etmiştir (Halkevleri Hakkında Bir Takrir, 1948, 1). Yine Büyük Millet Meclisi'nde Bütçe görüşmeleri esnasında Demokrat Partili milletvekillerinin Halkevlerine ayrılan ödeneklerle ilgili alışlagelen hücumlarına Milletvekili Cevat Dursunoğlu cevap vermiş ve şöyle demiştir: "Halkevlerine Devlet bütçesinde tahsis edilen para, Halk partisinin istifadesine vaz edilmiş para değildir. Son meteliğine kadar Hesabı Bütçe Komisyonuna arz edilmektedir. Halk Partisi malî bakımından hiçbir suretle on para dahi istifade etmemektedir." (Halkevlerine Ayrılan Ödeneğe Dair Cevat Dursunoğlu'nun Mecliste(ki) Konuşması, 1950, 1). Merkezi idarenin ve halkın yardımlarının zaman içinde çok yetersiz kaldığı; bu yüzden Belediye idarecilerinin

ve meclislerinin devreye sokulduğunu söylemek yanlış bir değerlendirme olmayacaktır.

Halkevleri meselesi üzerinde hükümetle CHP arasında müzakereler yapılmış ama orta bir yol bulunamamıştır. Bu anlaşmazlığın halledilmemiş olması ülkenin faydasına olmamıştır. Kanun, hazineye devrederek Halkevlerini fiilen ortadan kaldırmış, bu arada Halk Partisine bağış ve satma şeklinde geçen “emval” de devletin eline geçmiştir. Konunun partiler üstü hale getirilerek çözümlenmemiş olması üzüntü verici sayılmış, mahzurlarının ileride daha iyi anlaşılacağı belirtilmiştir (Tarhan ve Erez, 1963b, 58-56).

Halkevleri bütün memleket sathına dağılmış yaygın eğitim kuruluşlarıdır. Millet, memleket ve inkılâp anlayışına uygun olarak çalıştıkları belirtilmiştir. Halkevlerinde düzenlenen yarışmalarda, yapılan konuşmalarda, kurslarda, yayınlarda hep yerel kültürün zenginliğine dikkat çekilmiştir. Yerel kültür ise ulusal kültürü besleyen önemli bir kaynaktır. Mutlaka araştırılması, incelenmesi, ulusal kültürle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu yüzden yerel çevrelerdeki zenginliğin, güzelliklerin, tarihî değerlerin ortaya çıkarılması şarttır.

Yerel konuların çalışmasında bilgi, belge, süreli yayın eksikliği çoktur. Bu konularda araştırma yapacak insanların uğrayacakları güçlükler sayısızdır. Özellikle o yıllarda Halkevi’nde yetişen insanlar günden güne azalmış ya da kalmamıştır. Bunlardan yararlanma imkânı hemen hemen yok gibidir. Halkevlerine ait belgelerden bazıları kaybolmuştur. Ancak yine de bundan vazgeçmemek gerekmektedir. Bilhassa Halkevlerinin yapıldığı arsalar, kamulaştırılan mekânlar, bunlara ödenen paralar, mağdur edilen aileler bir araştırma konusu olabilir. Yine Halkevlerinin bulunduğu çevrenin, zamanla gözde bir muhit/semte haline gelmesindeki rolü araştırılabilir. Dikkatli bir göz, 1963 yılında kurulan Halkevleri ile eski Halkevlerini; amaç, imkân ve faaliyetlerin çeşitliliği/yoğunluğu/sürekliliği bakımından karşılaştırırsa, ilgi çekici sonuçlara ulaşabilir.

Kanaatimizce Halkevleri faaliyette oldukları dönemde Türkiye’nin kültürel gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Üstelik doğudan hükümetten destek almasına rağmen aslında yerel aydınların özellikle öğretmen ve öğrencilerin özverili çalışmaları sonucunda ayakta kalmış ve kurulduğu bölgeye hizmet etmiştir. Bu kadar değerli bir kurumun kapatılması yakın tarihimizde de bir dönüm noktası olmuş ve Cumhuriyetin ilk yıllarında büyük bir coşkuyla başlayan kültürel atılımın sonunu getirmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, Halkevi CHP bağlantısı ve yeni iktidarın bu bağlantıdan duyduğu rahatsızlıktır. Elbette bu rahatsızlık anlaşılabilir bir durumdur. Fakat kurumun ıslahı hiç düşünülmeden aceleyle kapatılması yakın tarihimizin üzücü olayları arasındadır.

Halkevlerinin kapatılması ve mallarının devredilmesi sürecinde Konya örneğine baktığımızda, basının önemli bir kısmının Halkevi aleyhinde propaganda yaparak, kurumun kapatılmasının gerekip gerekmediği ya da kapatılması halinde oluşacak boşluğun nasıl doldurulacağı konusuna değinmeden neredeyse tamamen

mal varlığının paylaşılması üzerinde durduğu görülür. Bu arada kurumun öneminden bahseden ya da kültürel faaliyetlerin bir şekilde sürdürülmesini isteyen aydınların sözleri kaybolup gitmiştir.

Yapılan araştırmada devir sürecinin de biraz aceleye geldiği ve temel amacın Halkevi binalarının verimli kullanılmasından çok kurumun bir an önce ortadan kaldırılması olduğu kanaatine varılmıştır.

KAYNAKÇA

Abanâzır, S. (1950, Kasım 27). Halkevleri. *Öğüt* (73), s. 1.

Akşehir Halkevi Binası “Memleket Evi” Oluyor. (1951, Ağustos 24). *Yeni Konya* (794), s. 1.

Akşehir Halkevi Binası Hükümet Konağı Oluyor. (1952, Ocak 4). *Yeni Meram* (481), s. 1.

Akşehir Halkevi Binasının Hükümet Konağı Yapılmasını Teklif Ediyoruz. (1951, Ağustos 2). *Yeni Meram* (354), s. 1.

Akşehir Halkevi Bir İsim Değişikliğiyle Belediyeye Mal Edilebilir mi? (1951, Ağustos 25). *Yeni Meram* (354), s. 1.

Akşehir Hükümet Konağı, Dün Temel Atma Töreni Yapıldı. (1952, Ekim 10). *Yeni Meram* (773), s. 1.

Akşehir'de Halkevi Tahliye Ediliyor. (1955, Eylül 23). *Yeni Konya* (2252), s. 1.

Anketimiz. (1947a, Ağustos 1), *Selçuk* (177), s.1.

Anketimiz. (1947b, Ağustos 8) *Selçuk* (179), s.1.

Askeri Ortaokulun İkinci Aile Toplantısı. (1950, Mart 1), *Ekekon* (3095), s. 2.

Belediye Sineması İle Eski Halkevi Binası Belediye Adına Tapuya Tescil Edildi. (1951, Ağustos 30). *Yeni Meram* (359), s. 1.

Belediye, Konya'nın Otel Davasını Halletmek İçin bir Formül Buldu. (1951, Haziran 24). *Yeni Meram* (295), s. 1.

Beyşehir Halkevi Binası Hangi İşe Tahsis Edilecek. (1952, Ocak 10). *Yeni Meram* (487), s. 2.

Böcüoğlu. (1946, Aralık 4), Yıkmakta Süratli Yapmakta Yavaş Gidiyoruz, *Selçuk* (108), s. 1.

- Bülbül, A. R. (1950, Nisan 26), Yeni Halkevi Binası, *Yeni Konya* (123), s. 2.
- Bülbül, A. R. (1954, Kasım 15). Milli Kütüphane Eski Halkevine Naklediliyor. *Yeni Konya* (1943), s. 1.
- CHP'nin Gasbettiği Malları Geri Alacak Kanun. (1951, Temmuz 29), *Yeni Meram* (327), s.1-2.
- CHP'nin Milletten Gasbettiği Emval ve Emlâk Geri Alınıyor. (1951, Temmuz 28), *Yeni Meram* (326), s. 1.
- CHP'nin Yeni Hileleri: Milletın Malını Milletten Kaçırmağa Çalışıyorlar. (1951, Ağustos 1), *Yeni Meram* (330), s. 1.
- Çumra Halkevi Milli Eğitim Emrine Verildi. (1952, Ocak 24), *Yeni Meram* (501), s. 2.
- Çumra Halkevi İnşaat Komisyonundan. (1946, Haziran 15), *Selçuk* (68), s.3.
- Çumra Mektubu. (1945 Ağustos 9), *Ekekon* (2394), s. 3.
- Çumra'da Yaptırılacak Halkevinin Temeli Törenle Atıldı. (1945, Eylül 5), *Ekekon* (2405), s.2.
- Çumra'da Yeni Halkevi Binası Açıldı. (1947,Ocak 15), *Ekekon* (2613), s.2.
- Davet: Halkevinden, (17 Mart 1932), *Babalık*, (3810), s. 1.
- Durukan, A. ve Uluşu Uraz, T. (2008), Cumhuriyetin Kültür Kurumu Olarak Halkevi Binaları, *İtü Dergisi/a, Mimarlık, Planlama, Tasarım* (1), Cilt: 7, s.38-49.
- Enkaz Satışı. (1946, Nisan 2), *Selçuk* (42), s. 4.
- Ereğli'de İmar Hareketleri. (1936, Haziran 27), *Babalık* (4824), s. 1.
- Eski Halkevi Sağlık Müzesi Oluyor. (1952, Nisan 1), *Yeni Konya* (1009), s. 1.
- Fırka, (16 Mart 1932), *Babalık*, (3809), s. 1.
- Güler misiniz, Ağlar mısınız? (1951, Ağustos 17). *Yeni Meram* (346), s. 1.
- Günün Meseleleri, Belediyemize Teşekkür, (1942, Temmuz 14), *Yeni Konya*, s. 2.

Günün Mevzuu: Bir Şehir Kitaplığı Kurabiliriz. (1951, Ağustos 18), *Yeni Konya* (788), s. 1.

Hadim Hükümet Konağı İnşaatına Başlanıyor. (1951, Haziran 17). *Yeni Meram* (288), s. 1.

Hadim Hükümet Konağı Yandı. (1951, Ocak 9). *Babalık* (7530), s. 2.

Halkevi. (1932a, Şubat 16), *Babalık* (3788), s.1.

Halkevi. (1932b, Şubat 24), *Babalık* (3794), s.1.

Halkevi. (1936, Şubat 24), *Babalık* (4771), s.1.

Halkevi: Mukayyet Azanın Adedi Bini Buldu, (1932, Mart 3), *Babalık* (3800), s.2

Halkevi Başkanlığından. (1945, Aralık 3), *Ekekon*, (2441), s.3.

Halkevi Binaları Hangi İşlerde Kullanılacak. (1951, Aralık 29). *Yeni Meram* (475), s. 1.

Halkevi Bütçesi, (1936, Nisan 23), *Babalık*, (4798), s. 3.

Halkevi Faaliyeti. (1942, Ağustos 1), *Ekekon*, (1934), s.2

Halkevi Halkın Hizmetinde mi? (1951, Nisan 1). *Yeni Meram* (232), s. 1.

Halkevi İnşaatı. (1948, Eylül 21), *Selçuk* (291), s.4

Halkevi Kütüphanesindeki Kıymetli Kitaplar. (1951, Ağustos 26). *Yeni Meram* (355), s. 1.

Halkevi Nerede Kurulmalı. (1939, İlkânun 16), *Babalık* (5452), s.1.

Halkevi Nerede Kurulacak. (1940, Mart 11), *Babalık*, s.1.

Halkevinin Tamiri. (1944, Ağustos 30), *Ekekon* (2251), s.2.

Halkevinin Temeli Törenle Atıldı. (1946, Mayıs 29), *Selçuk* (58), s. 1

Halkevi ve İpek Sineması. (1952, Temmuz 17). *Yeni Meram* , s. 1-2.

Halkevi Yakında Yeni Binasına Geçecek. (1950, Mart 27), *Ekekon* (3115), s.2.

Halkevinin Çocuk Esirgemeye Tahsisi Düşünüyor. (1951, Ağustos 17). *Yeni Konya* (787), s. 1.

- Halkevleri. (1951, Mart 1). *Yeni Meram* (178), s. 1.
- Halkevleri Hakkında Bir Takrir. (1948, Kasım 13), *Babalık* (7032), s.1.
- Halkevleri Hastane Olarak Kullanılacak. (1951, Kasım 12). *Babalık* (7791), s. 1.
- Halkevleri İdare ve Teşkilat Nizamnamesi, (1940), Ankara s.3-6.
- Halkevleri İçin. (1950, Aralık 7). *Öğüt* (82).
- Halkevleri Kanununun Tam Metnini Veriyoruz, (1951, Ağustos 10). *Yeni Meram* (338), s. 2.
- Halkevleri Ne İşlere Yarıyor? (1951, Nisan 19). *Yeni Meram*(230), s. 1.
- Halkevleri Ne Olmalıdır? (1951, Ağustos 24). *Yeni Konya* (794), s. 1.
- Halkevlerine Ayrılan Ödeneğe Dair Cevat Dursunoğlu'nun Mecliste(ki) Konuşması. (1950 Şubat 20), *Ekekon* (3037), s.1.
- Halkevlerinin Çalışmalarında Genel Esaslar, (1946). *Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi*, Ankara, Zebamat Basımevi, s.3.
- Halkevlerinin Millete Devri Gün Meselesidir. (1951, Temmuz 24). *Yeni Meram* (372), s. 1-3.
- Hazineye İntikal Eden Halkevlerinin Durumu. (1952, Nisan 25). *Yeni Meram* (625), s. 1-2.
- Her Kazada Bir Halkevinin Kurulması Kararlaştırıldı. (1938, Ağustos 23) *Ekekon* (534-302), s.3.
- Hükümet Konakları. (1951, Eylül 18). *Babalık* (7743), s. 1.
- Işık, İ. (1951a, Ağustos 21). Günün Mevzuu: Halkevi ve Belediye Hastanesi. *Yeni Meram* (350), s. 1.
- Işık, İ. (1951b, Haziran 9). Hastane İhtiyacımız. *Yeni Meram*(280), s. 1-3.
- İçeri Çumra Ortaokulu Merkeze Taşınıyor. (1951, Eylül 25). *Yeni Meram* (380), s. 2.
- İdman Yurdu Yeni Kurağa Taşındı. (1936, Nisan 2), *Babalık*, (4789), s.1.
- İlimiz Halkevlerinin Kroki ve Plânları. (1951, Eylül 8). *Yeni Konya* (809), s. 1.

İlimizdeki Halkevlerinden Ne Şekilde İstifade Edilecek? (1951, Kasım 16). *Yeni Meram* (432), s. 1.

Karadağ, N. (1942), *CHP halkevleri ve halkodaları 1932*, Ankara s.18.

Karadağ, N. (1946), *1945 yılında halkevleri ve halkodaları*, Başbakanlık Devlet Matbaası, Ankara, s.8

Karadağ, N. (1998), *Halkevleri tiyatro çalışmaları (1932-1951)*, Ankara.

Karaman Halkevi Binası Enstitü Olacak. (1952, Şubat 21). *Yeni Meram* (529), s. 1.

Karaman Halkevinin Eşyalarını Ortadan Kaldırılmışlar. (1951, Kasım 12). *Yeni Meram* (428), s. 1.

Karaman Hükümet Konağının Temel Atma Töreni. (1952, Kasım 24). *Yeni Meram* (816), s. 1.

Keymen, H. A. (1951, Ağustos 20). Halkevi ve Turistik Otel. *Yeni Meram* (349), s. 2.

Kişmir, C. (1951, Ağustos 27). Halkevi. *Yeni Konya* (779), s. 2.

Komite, (1932, Şubat 28), *Babalık* (3797), s.1

Kongar, E. (1981), *Atatürk ve devrim kuramları*, Ankara s.363.

Koner, M. (1951, Ağustos 22). Halkevi Bir Şehir Tiyatrosu Olabilir. *Yeni Konya* (792), s. 1.

Konya Belediye Sineması, CHP Tarafından Nasıl Gasp edilmişti? (1951, Ağustos 3). *Yeni Meram* (332), s. 1.

Konya Halkevi (Kurtuluş) İlkokuluna Tahsis Edildi. (1951, Aralık 7), *Yeni Meram* (453), s. 1.

Konya Halkevi Halkın Hizmetinde Değildir. (1951, Nisan 28), *Yeni Meram* (239), s. 1/3.

Konya Halkevi Konya Lisesine Tahsis Edildi. (1952, Mayıs 18), *Yeni Meram* (646), s. 2.

Kurşun, T. (1935a, Eylül 13), Şehrin Şekline Bakışlar, Halkevi Binası (4), *Yeni Ses* (203), s.1.

Kurşun, T. (1935b, Eylül 17), Halkevi ve Sanat Okulu Binaları, *Yeni Ses* (205), s.1.

Lisenin 4. Sınıfı İçin Halkevinden İstifade Edilecektir. (1952, Şubat 2). *Yeni Meram* (510), s. 2.

Meclisin Tarihî ve Mühim Kararı. (1951, Ağustos 9). *Yeni Meram* (338), s. 1.

Meram'da 300 Bin Lira Sarfıyla Turistik Muhteşem Bir Otel Yapılacak. (1951, Ağustos 10), *Yeni Meram* (338), s. 1.

Milletin Malları Millete devredilirken C.H.P'nin Kopardığı Yaygara. (1951, Temmuz 30), *Yeni Meram* (328), s. 1.

Milli Kitaplık, Eski Halkevine Taşınacak. (1954, Kasım 13), *Yeni Meram* (1516), s. 2.

Muallimler Birliği Halkevine Nakletti, (1933, Ağustos 14), *Babalık* (4126), s. 1.

Nahit Cemal Bey, Kıymetli Hatip Halkevleri Hakkında İzahat Verdi, (1932, Mart 2), *Babalık* (3799), s.1.

Nayır, Y. N. (1963 Haziran 15), *Halkevleri, Varlık* (600), s.2.

Özcan, M. ve Koçer, G. (2019a), Konya Halkevinin Sosyal Yardım Faaliyetleri Hakkında Bir Araştırma, *Genel ve Karşılaştırmalı Edebiyat Çalışmaları, Çizgi Kitabevi, Konya*, s.393-441.

Özcan, M. ve Koçer, G. (2019b), Konya Halkevi Seçimleri ve Yönetim Kadroları Üzerine Bir Araştırma, *Genel ve Karşılaştırmalı Edebiyat Çalışmaları, Çizgi Kitabevi, Konya*, s.347-392.

Özcan, M. ve Koçer, G. (2020). Halkevlerinde Tiyatro Çalışmaları: Konya İli Örneği, *Turkish Studies -Language*, 15(1), 541-571.

Sabit, S. (1951, Ağustos 31), *Dünden Bugüne: Gaflet. Öğüt* (184), s. 3.

Seren, H. (1951, Nisan 22), *Suat Abanâzır'ın Zaafı. Yeni Meram* (233), s. 3.

Seydişehir Halkevi Hükümet Konağı Oluyor. (1952, Mart 19), *Yeni Meram* (586), s. 2.

Seyyar Sinema. (1936, Temmuz 9), *Babalık*, (4829), s. 3.

Sina, M. (1951, Ağustos 24), *Halkevlerine Dair. Öğüt* (182), s. 2.

Şehrimiz Halkevi Hastane mi Olacak? (1951, Ağustos 16), *Yeni Konya* (786), s. 1.

Şehrimizde Yeni Halkevi Binasında İpek Sineması Açıldı. (1951, Temmuz 9), *Yeni Konya* (748), s. 2.

Tarhan E. ve Erez, İ. S. (1963a), *Kuruluşlarının Yıldönümü Halkevleri (1932-1951-1963)*, İstanbul, s. 5-6.

Tarhan E.ve Erez, İ. S. (1963b), Halkevleri Kapanış Kanunu'nun TBMM'ndeki Görüşmelerinde İsmet İnönü'nün Yaptığı Konuşma, *Kuruluşlarının Yıldönümü Halkevleri (1932-1951-1963)*, İstanbul, s.58-56.

Tekmen, H. (1951, Ağustos 17), Günlerin Işığında: Halkevi ve Kitaplığı. *Yeni Konya* (787), s. 2.

Valimiz Gazetecilerle Aylık Toplantısını Yaptı. (1946, Ocak 19), *Selçuk* (18), s.1.

Vilayette Gazeteciler Toplantısı. (1945, Kasım 20), *Selçuk* (4), s.1.

Yeni Halkevi Sahnesine İş Bankasının Hediyesi. (1950, Şubat 6), *Ekekon* (3079), s.1.

Yeni Halkevi Yapısı İçin. (1946, Şubat 28), *Babalık* (6620), s.2.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, D. ve Akhan, N.E. (2011), İlk Dönem Halkevlerinin Eğitim Faaliyetleri Konya Örneği, *Karadeniz Araştırmaları* (29), s.59-95.

Yılmazer, R. (1951, Mayıs 26), Halkevi! *Yeni Konya* (796), s. 2.

Yolcu. (1951, Eylül 8), Konya Halkevi Binası. *Babalık* (7738), s. 1.

Zımba. (1951, Nisan 24), Halkevi Halkın Hizmetinde. *Yeni Meram* (235), s. 1.